

Cătălina Șerban

Nela Burcea

Constantin Cocerban

Semestrul

I

Caiet de

Geografie

și Istorie

clasa a **IV**-a

GHEȚARUL
SCĂRIȘOARA

Noțiuni
teoretice

Exerciții

Teste de
evaluare

În competiție
cu prietenii tăi

Conform ordinului MEN
nr. 5003 / 02.12.2014

 SIGMA

Cuprins

Elemente de geografie a orizontului local și apropiat

1. Orizontul apropiat.....	3
2. Orizontul local.....	10
3. Caracteristici generale observabile ale orizontului local.....	14
4. Modificări observabile și repere de timp.....	16
5. De la orizontul local la țară.....	19

Elemente de geografie generală a României

6. Limite și vecini.....	20
7. Relieful – caracteristici generale.....	22
8. Clima.....	24
9. Apele	26
10. Vegetația, animalele și solurile.....	30
11. Locuitorii și așezările omenești	33
12. Resurse și activități industriale.....	35
13. Principalele produse agricole.....	38
14. Căi de comunicații	40
15. Test recapitulativ.....	43

Elemente de geografie a orizontului local și apropiat

Orizontul apropiat

Clasa, școala

Orizontul apropiat cuprinde obiectele din imediata noastră vecinătate.

1. Analizează cele două imagini de mai jos și numește cel puțin cinci obiecte din sala de clasă și cel puțin trei lucruri pe care le observi în curtea școlii.

Sala de clasă

Curtea școlii

---

2. Completează următorul text:

Eu locuiesc în **localitatea** _____, pe strada _____.

Școala se află în același cartier (sat), pe strada _____, în apropiere de (numește un obiectiv important - biserică, primărie, teatru etc.) _____ . În școală învață elevii din clasele _____.

Orientarea și distanțele în orizontul apropiat

1. Analizează imaginile de mai jos și precizează cum te ajută în orientare.

Nume: _____

Indică: _____

Nume: _____

Indică: _____

Nume: _____

Indică: _____

Nume: _____

Indică: _____

2. Măsoară folosind un instrument de măsurat (*riglă, metru*) și exprimă în milimetri (mm), centimetri (cm), metri (m) etc. următoarele distanțe:

Exemple de distanțe	mm/cm/m
Mărimea unui pătrățel din caietul de matematică	_____
Lungimea unei cutii de chibrituri	_____
Lungimea unei coli A4	_____
Lungimea palmei tale deschise	_____
Lungimea piciorului	_____
Lungimea unui pas normal	_____

3. Scrie obiecte din jurul tău cu o lungime cuprinsă între 50 cm și 1 m.

_____

_____

_____

_____

4. Cuvintele de mai jos fac referire la lucrurile pe care le întâlnești sau le vezi în fiecare zi. Grupează-le în tabelul alăturat.

ogon, cartier, copaci, stradă, parc, râu, școală, case, pădure

Elemente naturale	Elemente construite de către om

Resurse și activități industriale

Oamenii produc tot ceea ce este necesar vieții prin prelucrarea resurselor naturale. Resursele naturale se împart în două categorii: resurse naturale regenerabile (pot fi folosite pe termen nelimitat dacă sunt folosite rațional) și resursele neregenerabile.

1. Stabilește corespondența:

Bogățiile subsolului exploatare
de mii de ani

apa, aerul vegetația, fauna,
suriile

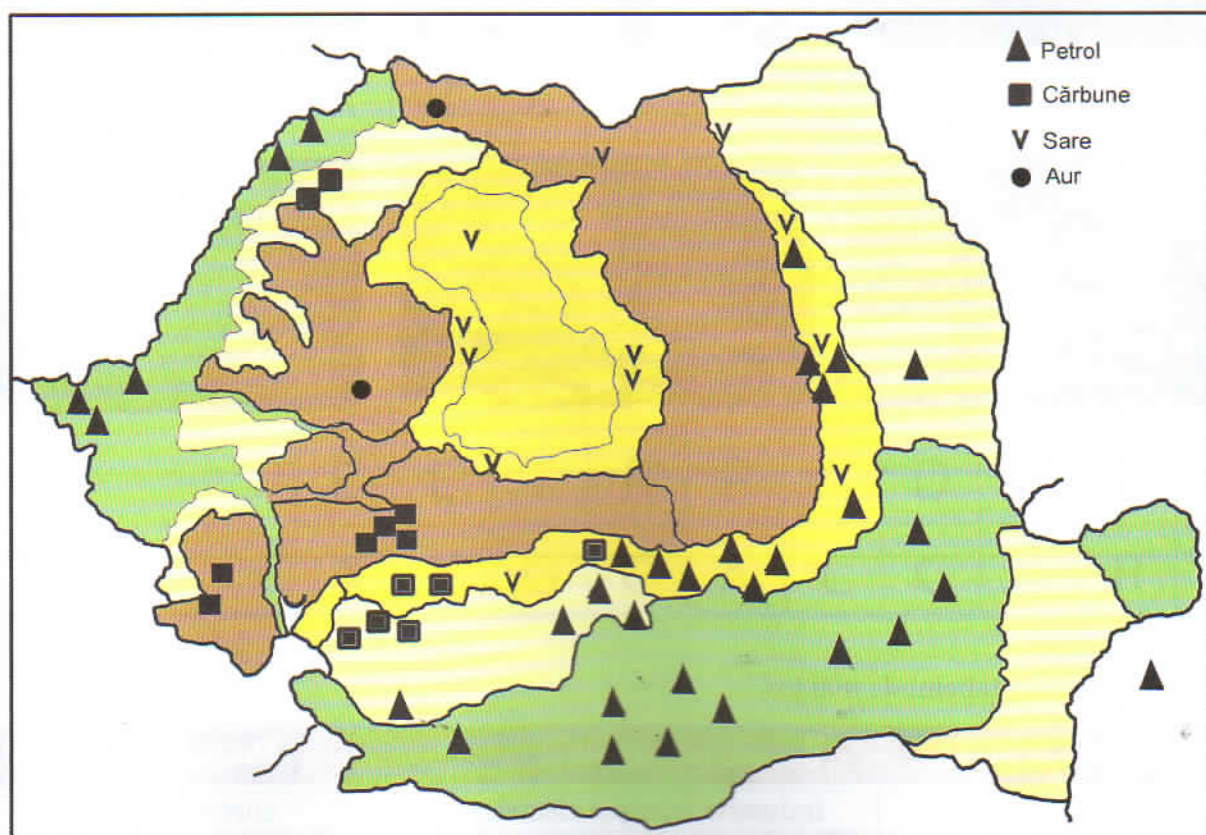
Bogății de suprafață

gaze naturale și petrol

Bogății ale subsolului exploatare
în ultimii 100 - 150 de ani

aur, cupru, plumb, zinc,
mangan, fier, sare;

2. Privește harta de mai jos și grupează resursele exploatare în România, pe trepte de relief:

Zona de câmpie _____

Zona de dealuri și podiș _____

Zona de munte _____

3. Completează enunțurile folosind cuvintele de mai jos:

petroliei, țitei, piatra, aurul, uneltelor, gaze naturale, argintul, minier, fierul, podoabelor

Încă din timpuri străvechi meșterii geto-daci lucrau _____, _____, _____ pentru confecționarea _____ și a _____. De asemenea, strămoșii noștri prelucrau _____ și sarea în diverse scopuri artistice sau funcționale.

Țara noastră deține o bogată tradiție în domeniul _____ și _____. România este cel dintâi stat din lume care a produs _____ în anul 1857 și unul dintre primii producători de _____ (de peste 100 de ani).

4. Definește industria, pornind de la succesiunea de imagini de mai jos. Găsește un titlu potrivit fiecărei imagini.

5. Completează tabelul de mai jos.

Materii prime folosite	Ramura industrială	Produse finite
	industria energiei electrice	curent electric
minereuri		oțel, sârmă, cuie
	industria construcțiilor de mașini	
lemn		mobilă
	industria alimentară	
		țesături

6. Folosește diferite surse de informare și precizează resursele naturale din zona în care locuiești.

7. Numește centrele industriale din județul tău.

8. Caută în careu cuvintele din listă (↕↔↔↔↔↔↔↔↔). Literele rămase alcătuiesc un mesaj. Descoperă-l.

APA
ARGINT
AUR
CĂRBUNE
FAUNA
FIER
GRESIE
MARMURA
PĂDURE
PAJIȘTI
PETROL
SARE
CALCAR
SOL

V	T	I	R	L	I	T	M	O	F
R	N	U	U	L	O	A	P	L	A
C	I	S	A	A	R	R	P	N	U
Ă	G	O	E	M	T	E	T	A	N
R	R	L	U	F	I	S	E	E	A
B	A	R	I	T	Ș	I	J	A	P
U	A	E	T	Ă	S	I	N	M	Â
N	R	I	N	E	R	A	S	I	L
E	E	T	R	P	Ă	D	U	R	E
A	L	G	C	A	L	C	A	R	E

Mesaj:

Știați că...?

- » În perioada romană s-a dezvoltat producția de bronz, aur, argint și plumb, odată cu diversificarea tehnicilor de prelucrare.
- » Muzeul Aurului, unicul din Europa, se găsește în orașul Brad, județul Hunedoara.
- » Pentru a salva un copac de la tăiere este necesară colectarea a 80 kg de hârtie pentru reciclare.
- » În anul 1889, Timișoara devine primul oraș din Europa cu străzi iluminate electric.

Mihai Manea
Adrian Grigore

Andreea Smeureanu
Maria Drăghici

Semestrul
I

Caiet de Geografie și Istorie

clasa a **IV**-a

**Noțiuni
teoretice**

Exerciții

**Teste de
evaluare**

**În competiție
cu prietenii tăi**

Conform ordinului MEN
nr. 5003 / 02.12.2014

 SIGMA

Cuprins

Istoria, aproape de noi

1. Noțiuni introductive: trecut – prezent	3
2. Măsurarea timpului în istorie	6
3. Familia	9
4. Cum trăiau copiii în trecut? Dar astăzi?.....	11
5. Comunitatea locală și națională	14
6. Comunități ale minorităților	16
7. Călători în lumea înconjurătoare	18
8. Știu și aplic ce am învățat (evaluare).....	26

Popoarele de ieri și de astăzi

9. Dacii și romanii	28
10. Dacii și romanii în scrierile istorice.....	32
11. Românii	35
12. Grecii, galii, francezii	38
13. Slavii, rușii, bulgarii, sârbii.....	42
14. Turcii, ungurii, germanii	45
15. Știu și aplic ce am învățat (evaluare).....	48

Dacii și romanii în scrierile istorice

Împăratul Traian a pregătit îndelung războiul pentru cucerirea Daciei. A adus la Dunăre zeci de mii de soldați înarmați cu săbii, sulite, arcuri, platoșe și coifuri de bronz, mașini de aruncat pietre și de spart zidurile cetăților.

Decebal a înțeles în ce primejdie se afla țara sa. A întărit oastea și cetățile. A căutat prieteni și aliați printre vecini pentru a-l ajuta să țină piept armatei romane.

În anul 101, Traian a pornit războiul împotriva dacilor. Armata lui a trecut Dunărea în Dacia, a înaintat prin Banat, spre Sarmizegetusa. Dacii, conduși de Decebal, i-au așteptat aproape de intrarea în munți. A fost o bătălie sângeroasă. Cei care au biruit au fost romanii, deoarece erau mai numeroși și mai bine înarmați.

În anul 102, Decebal a încheiat pace și le-a lăsat romanilor o parte din Oltenia și Banat.

Pacea a durat doar trei ani. Traian a pus un meșter vestit să construiască un pod peste Dunăre, la Drobeta-Turnu Severin, pentru a putea trece mai ușor cu armata sa în Dacia.

Observând pregătirile romanilor, Decebal a zidit noi cetăți de piatră, de lemn și de pământ.

În anul 105, armata romană trece podul peste Dunăre.

În scrierile istorice se spune că, pentru a întârzia înaintarea romanilor spre Sarmizegetusa, Decebal a poruncit să se taie mulți arbori dintr-o pădure care străjuia drumul. Au lăsat doar trunchiurile înalte de înălțimea unui om, le-au îmbrăcat cu cămăși și le-au pus căciuli în capătul de sus. De trunchiurile copacilor au sprijinit arme. Din depărtare, romanii au crezut că erau soldați adevărați și s-au retras. Foarte repede și-au dat seama că era un viclășug al dacilor și au continuat să înainteze.

Bătălia cea mai grea a fost la Sarmizegetusa. Aici, și femeile dace s-au urcat pe zidurile cetății pentru a o apăra.

După un lung și greu război, în anul 106, Traian i-a învins pe daci.

Dorind să strângă iar oaste, Decebal s-a retras în munți. Soldații romani l-au urmărit pentru a-l lua prizonier, urmând să-l ducă la Roma. Mândru și demn, Decebal nu a suportat umilința și și-a înfipt singur spada în trup, murind ca un erou.

DESCOPERĂ CU BUFNI!

„Decebal era priceput în ale războiului și iscusit la faptă; știind când să năvălească și când să se retragă la timp, meșter în a întinde curse, viteaz în luptă, știind a se folosi cu dibăcie de o victorie și a scăpa cu bine dintr-o înfrângere; pentru care lucruri el a fost mult timp pentru romani un potrivnic de temut...”

(Dio Cassius, Istorii)

„Traian era un om cu totul deosebit mai ales prin dreptatea și bărbăția sa, precum și prin simplitatea moravurilor sale. Avea un trup vânjos și înfrunța toate greutatea cota la cota cu ceilalți, iar cu sufletul era la înălțime, deoarece nu se lăsa purtat de îndrăzneala tinereții, dar nici împiedicat de bătrânețe.“

(Dio Cassius, Istoria romană)

DICȚIONAR

Platoșă – armură de zale, de fier sau de piele, având forma unui pieptar, purtată de oșteni în Antichitate.

ACTIVITATE INDIVIDUALĂ

1. Completează tabelul de mai jos, având ca personaje pe Decebal și Traian:

Asemănări	Deosebiri
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

2. Completează:

Primul război a început în anul _____ și s-a încheiat în anul _____.

Al doilea război dintre daci și romani s-a desfășurat între anii _____.

Traian a cucerit _____.

3. Scrie răspunsurile la întrebările următoare:

a) Care era capitala Daciei în timpul lui Decebal?

_____

b) Pe cine a pus Traian să construiască un pod peste Dunăre?

_____

c) Ce a poruncit Decebal dacilor să facă pentru a întârzia înaintarea romanilor spre Sarmizegetusa?

_____

d) De ce s-a sinucis Decebal?

_____

Grecii, galii, francezii

GRECII

Elada este țara grecilor antici. Grecia este numele dat de romani. Se află în SE Europei și cuprinde și insulele din Marea Egee și vestul Asiei Mici.

Erau organizați în mici state, numite polisuri. Cele mai importante erau Atena și Sparta. Grecii sunt cei care au creat modelul de organizare socială și politică numit democrație.

Ocupații:

BĂRBAȚII: meșteșugurile, comerțul, creșterea animalelor, cultivarea cerealelor.

FEMEILE se ocupau de gospodărie și creșterea copiilor.

Sărbători: fiecare cetate (polis) avea câte un zeu și organizau în cinstea acestuia serbări fastuoase. Toți cetățenii participau obligatoriu. Zeii erau considerați protectorii cetății.

Conducători: Eucratides, Leonidas, Miltiades, Pericle, Temistocle.

Cultura:

- » literatură: Eschil, Sofocle, Euripide;
- » istorie: Herodot, Tucidide;
- » sculptură: Fidias;
- » medicină: Hipocrate;
- » matematică: Pitagora.

GALII

La începutul secolului al IX-lea î.H. în regiunea dintre Sena, Loire și Rin apar galii, un popor organizat în triburi, care se ocupau cu agricultura și meșteșugurile. Ei erau conduși de Vercingetorix. Galii sunt considerați strămoșii francezilor.

FRANCEZII

Galii s-au contopit cu francii, luând naștere poporul francez. Sub conducerea lui Carol cel Mare (768-814) statul francez a devenit un mare imperiu. În timpul lui Ludovic al XIV-lea, Franța era o mare putere politică.

Odată cu Revoluția Franceză este proclamată *Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului*, act prin care se susțin ideile de libertate, egalitate și fraternitate.

Franța este membră fondatoare a Uniunii Europene.

CULTURĂ

• **scriitori:** Molière, La Fontaine, Victor Hugo etc.

• **compozitori:** Rameau, Berlioz, Bizet.

DICȚIONAR

Polis – formă de organizare statală (cetate – oraș).

Democrație – formă de organizare și conducere, în care poporul își exercită puterea.

DESCOPERĂ CU BUFNI!

Pitagora, celebru filosof și matematician grec care a trăit în perioada 580-495 înainte de Hristos, a rămas cunoscut pentru contribuțiile aduse matematicii, cu celebrele sale tablă a înmulțirii și teoremă care-i poartă numele, dar și ca mare filosof. Unul dintre citatele sale celebre este: „*Cel mai frumos moment din viața unui om este atunci când reușește să învingă răul în favoarea binelui.*”

Vercingetorix

Vercingetorix își aruncă armele la picioarele lui Iulius Cezar, de Lionel Royer

Căderea Alesiei și capturarea lui Vercingetorix a marcat cucerirea romană a Galiei Libere. Legenda spune că Vercingetorix s-a predat într-o manieră impunătoare: a ieșit din Alesia și a făcut înconjurul taberei lui Cezar călare, înainte de a-și arunca armele la pământ la picioarele lui, dându-și jos armura și îngenunchind în fața împăratului. A stat în închisoarea de la Tullianum din Roma cinci ani, înainte de a fi expus public la parada triumfală a lui Cezar din anul 46 î.H. A fost executat după paradă, probabil prin strangulare în închisoare, așa cum era tradiția.

Observă ilustrația și notează ce purta Vercingetorix.

Ludovic al XIV-lea (n. 5 septembrie 1638, Saint-Germain-en-Laye – d. 1 septembrie 1715, Versailles) a fost regele Franței și al Navarei. A condus Franța timp de 72 de ani – una dintre cele mai lungi domnii din istoria europeană. Supranumit *Regele Soare* (Le Roi Soleil) sau *Ludovic cel Mare* (Louis Le Grand), i-a urmat la tron tatălui său în 1643, când era un copil de aproape 5 ani, dar a condus personal guvernul din 1661, până la moartea sa în 1715.

Describe cum era îmbrăcat Ludovic al XIV-lea.

Ludovic al XIV-lea, de Hyacinthe Rigaud, 1701

ACTIVITATE INDIVIDUALĂ

1. Completează:

Așezare

GRECII

Organizare

Ocupații

Conducători

Așezare

GALII

Organizare

Ocupații

Religie

Strămoși

FRANCEZII

Așezare

Conducători

Cultură

2. Prezintă, în tabelul de mai jos, informații despre:

Hipocrate	Herodot	Vercingetorix	Napoleon Bonaparte

3. Completează:

- a) Euripide este, alături de Eschil, părintele _____ .
- b) Herodot a trăit în secolul al V-lea î.H. (484 î.H. – cca.425 î.H.) și este considerat părintele _____ .
- c) Hipocrate a fost cel mai vestit medic al Greciei antice și este considerat _____ .

4. Adevărat (A) sau fals (F):

a) Capodoperele care i-au adus celebritatea lui Fidias sunt: statuia lui Zeus, sculptată pentru templul de la Olimpia, și cele trei statui ale Athenei.

b) Numele lui Hipocrate este legat de *Jurământul lui Hipocrat*, jurământ prestat și în zilele noastre în multe universități de către absolvenții facultăților de medicină.

JURNALUL MEU

Eschil a fost un dramaturg grec antic, considerat părintele tragediei universale. A participat la bătălia de la Marathon (490 î.H.), unde a dat dovadă de curaj și devotament. Informează-te și descrie această bătălie.